

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası	: 2024/237
Toplantı Tarihi/Sayısı	: 22.8.2024/44
Karar Numarası	: 2024/804
Başvuran	: A. D.
Başvuran Vekili	: -
Adres	: -
Muhatap Kurum/Kişi	: Diyarbakır 2 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres	: -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın, aleyhine devam eden yargılama sürecine ilişkin olarak savunma hazırlayabilmesi için bilgisayar erişiminin olması gerektiği ancak bazı evraklar için kendisine sınırlı bir erişim sağlandığı, bazıları için ise erişim sağlanmadığı, savunma hakkının kısıtlandığından bahisle mağduriyetine yol açıldığı iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Yargılama sürecine ilişkin iş ve işlemlerini ancak bilgisayar aracılığıyla yürütebildiğini,

b. İstinaf hazırlığı için 9000 sayfadan fazla olan gerekçeli kararı 3-4 saatle sınırlı olarak incelemesine izin verildiğini,

c. İlk itiraz dilekçesinden sonra istinaf ve temyiz safhaları için düzenli olarak bilgisayar kullanabildiğini,

ç. 2023 yılı Mayıs ve Haziran aylarından, Yargıtay tarafından kararının onandığı 18/12/2023 tarihine kadar bilgisayar kullanmasına izin verilmediğini,

d. Konu hakkında 2023 yılı Kasım ayında muhatap Ceza İnfaz Kurumuna verdiği dilekçe üzerine bilgisayar kullanımına izin verileceğinin bildirildiğini ancak ilerleyen süreçte bilgisayar kullanımına herhangi bir şekilde izin verilmediğini,

e. Bilgisayara erişiminin engellendiğini, savunma hakkının kısıtlandığını iddia etmekte ve mağduriyetinin giderilmesini talep etmektedir.

3. Muhatap Diyarbakır 2 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan alınan yazılı görüşte özetle:

a. 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 67'nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca bilgisayar kullanımının Adalet Bakanlığının onayı ile sağlanabileceği,

b. Adalet Bakanlığının onayının gerektiği hususundan mahpusların haberdar olduğu,

c. Başvuran tarafından Adalet Bakanlığının onayını içerecek şekilde Cumhuriyet Savcılığı aracılığıyla gönderilmiş ve bilgisayar kullanımına ilişkin konuyu içeren herhangi bir yazının bulunmadığı belirtilmiştir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

4. Muhatap Ceza İnfaz Kurumu tarafından gönderilen yazılı görüşün ekinde yer alan Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün 1/2/2017 tarihli yazısında özetle:

a. Mahkemeler tarafından Cumhuriyet Savcılığı aracılığıyla veya doğrudan, tutuklulara verilmek üzere dijital ortamda gönderilen ve gönderilecek olan iddianame, ekleri veya duruşmalara ilişkin tutanakların, sayfa sayısının makul sayıda olması halinde öncelikle çıktısının alınarak ilgisine tebliğ edilmesinin gerektiği,

b. İddianame, ekleri veya duruşmalara ilişkin tutanakların sayfa sayısının çok fazla olması halinde; Eğitim Kurulu kararıyla (tutukluların yapacakları talepler de dikkate alınmak suretiyle), mesai gün ve saatleri içinde belirlenen (kullanım gün ve süreleri gibi) usul ve esaslar çerçevesinde ve özel olarak sadece bu amaçla oluşturulan odalarda, dijital ortamda gönderilen verileri incelemesi ve savunma hazırlaması konusunda gerekli kolaylığın gösterilmesi, çalışmaların başlangıç ve bitim saatlerinin ilgisinin imzasının bulunduğu bir kartonda saklanması uygun olacaktır,

c. Mahpusların, bilgisayar odasında bulunan diğer tutuklularla irtibat kurmalarının ve eşya alışverişinin önlenmesine yönelik gerekli fiziki tedbirlerin ve güvenlik tedbirlerinin alınması, savunmanın gizliliğini ihlal etmemek kaydıyla yeteri kadar personelin bu çalışmalara nezaret etmesinin elzem olduğu,

ç. Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in ilgili maddeleri uyarınca, tutuklulara verilmek üzere avukatları tarafından getirilen ve içeriğinin kontrol edilmesi mümkün olmayan bilgisayar, CD, DVD veya yedekleme araçlarının hiç bir surette kuruma alınmaması gerektiği,

d. Mevzuata açıkça aykırılık teşkil etmesi nedeniyle (CD veya DVD hariç olmak üzere) flash bellek, bilgisayar ve diğer donanımların, tutukluların barındırıldıkları odalarda bulundurulmasına kesinlikle izin verilmemesi, bu kapsamda odalara giriş ve çıkışlarda üst, eşya aramasının titizlikle yapılması gerektiği,

e. Mahpuslarda bulunan CD veya DVD'lerin verilme tarihlerinin ve sayılarının düzenli olarak kayıt altına alınması ve özel kartonda muhafaza edilmesinin önemli olduğu,

f. Kullanılacak bilgisayarların İnternete bağlanmasının engellenmesi amacıyla modem ve benzeri donanımlara sahip olmaması gerektiği hususları belirtilmiştir.

5. Muhatap Ceza İnfaz Kurumunun yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle:

a. 2023 yılının Mayıs ayından başvuru tarihine kadar bilgisayar kullanımı talepli dilekçelerinin hiçbirine cevap verilmediği,

b. Kendisiyle benzer davalarda yargılanan kişilere bilgisayar kullanım izninin verildiği,

c. 5 terabayt boyutunda olan dosya ekleri ve savunma belgelerinin dijital ortamda tutulduğu,

ç. 17/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 308'inci maddesi kapsamında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına, 311'inci maddesi kapsamında Ankara 4. Ağır Ceza Mahkemesine, Anayasa Mahkemesi (AYM)'ye ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM)'e başvurularda bulunabilmesi için bilgisayar kullanımına izin verilmesi gerektiği ifade edilmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Yargı Yetkisi" başlıklı 9'uncu maddesi şöyledir:

"Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır."

7. Anayasa'nın "Mahkemelerin Bağımsızlığı" başlıklı 138'inci maddesi şöyledir:

"Hakimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanı kanaatlerine göre hüküm verirler. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde"

bulunamaz.”

8. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

"Kurumun görevleri şunlardır:

(...)

h) İşkence ve kötü muamele ile mücadele etmek ve bu konuda çalışmalar yapmak,

ı) İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak,

i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"

9. Aynı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

10. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Başvuru konusu teşkil etmeyecek işlem ve kararlar*" başlıklı 40'inci maddesi şöyledir:

"(1) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz."

11. Mezkûr Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda;

(...)

ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı,

(...)

yönlerinden incelenir."

12. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

13. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

14. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

15. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

16. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS)'in "*Adil yargılanma hakkı*" başlıklı 6'ncı maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"1. Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, kamuya açık olarak ve makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahiptir.

(...)

3. Bir suç ile itham edilen herkes aşağıdaki asgari haklara sahiptir:

(...)

b) Savunmasını hazırlamak için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olmak;"

17. "*Bir davanın sonucundan menfaati etkilenecek kişilerin bu yargılama hakkında bilgi sahibi olabilmelerine, uyuşmazlığın çözümü için gerekli ve sonuca etkili olduğunu düşündükleri hususlarda açıklamada bulunabilmelerine, iddialarını ispata yönelik delil sunabilmelerine imkân sağlanması gerekir. Bu husus aynı zamanda yargı mercilerinin tüm verileri dikkate alıp değerlendirme yaptıktan sonra gerekçeli karar vermesini sağlayacağından silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkesi ile de ilgilidir.*" (AYM, *Yusuf Bilin*, B. No: 2014/14498, 26/12/2017, para. 44).

18. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu alanlar dışında genel insan hakları ihlali iddiaları kapsamında Kuruma başvuru inceleme yetkisi verilmemiştir. Dolayısıyla, başvurunun salt alıkonulma yerinden yapılmış olması ulusal önleme mekanizması görevi kapsamında incelenmesi için yeterli bulunmamaktadır.

19. Başvuranın dilekçesindeki iddialar ilgili mevzuat ve içtihat kapsamında değerlendirildiğinde; söz konusu iddiaların adil yargılanma hakkına ilişkin olduğu, Kurumun ulusal önleme mekanizması görevi alanına girmediği değerlendirilmiştir. Bu nedenle başvurunun Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 67'nci maddesi uyarınca kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

22/8/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TIRYAKI
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye